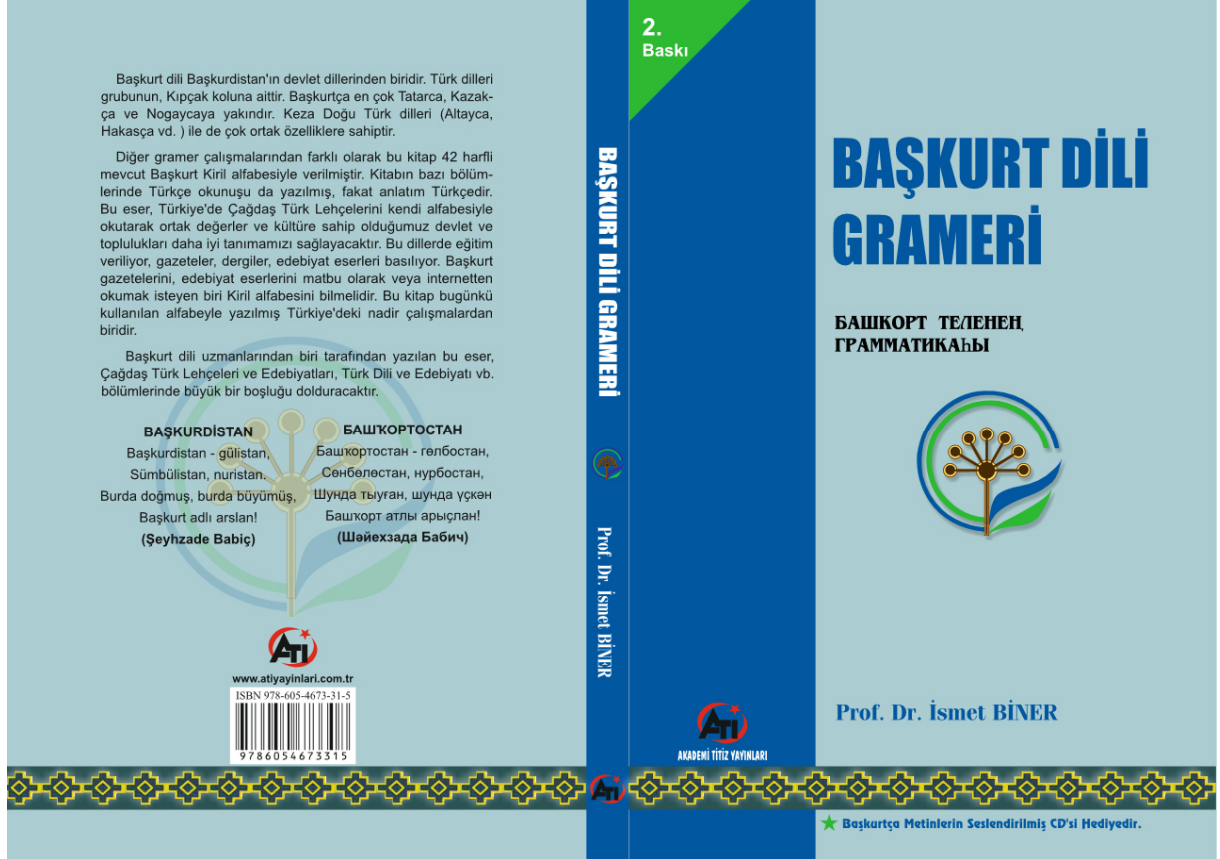

YAYIN DEĞERLENDİRME

Biner, İsmet (2015). *Başkurt Dili Grameri*. İstanbul: Atı Yayınları. 491 s.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra tüm dünyada Çağdaş Türk Lehçeleri'ne yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Orta Asya ve çevre ülkelerde Türklerin yaşadığı bölgeler, Sovyetler Birliği döneminde dünyaya kapalı olduğu için, günümüzde bilhassa Türkiye'de Türkoloji, bilim insanları için önemli bir araştırma alanı olmuştur.

Dünyada çağdaş Türk lehçelerine birkaç bakımdan ilgi duyulmaktadır. Türkiye'deki bilim insanları kendileri ile ortak değerlere sahip olan Türk devlet ve topluluklarının dillerini öğrenmek ve bu diller üzerinde araştırmalar yapmak için Çağdaş Türk lehçelerine ilgi duymaktadırlar.

Bu ilgi Türkiye'de 1990'dan sonra hız kazanmaya başladıysa da maalesef günümüzde Türk lehçeleri ile ilgili çalışmaların yeterli düzeyde olduğu söylenemez. Bunun sebeplerinden biri; Türkiye'deki araştırmacıların Çağdaş Türk Lehçeleri ile ilgili çalışmalarını sahada yapmamış olması veya yapanların az olmasıdır. Bir diğer sebep ise, Çağdaş Türk Lehçeleri ile ilgili bugün en gündemde olan lehçelerin Azerbaycan, Başkurt, Tatar, Kazak, Türkmen, Özbek, Kırgız dillerinin

ekonomik ve kültürel ilişkilerimizle bağlantılı olarak gelişmesidir. Ancak, sözü edilen bu ülkelerde Türkçe ile ilgili çalışmaların çok daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Oysa Türkiye tarafından bu ülkeler hakkında henüz net bir dil politikasının olmadığını düşünüyoruz. Türkiye’de Çağdaş Türk Lehçeleri dersleri, bazı lehçeler Kiril alfabesiyle (Kazakça, Tatarca, Baş-kurtça gibi) yazılmasına rağmen Latin alfabesiyle okutulmaktadır.

Başkurt dili Başkurdistan’ın devlet dillerinden biridir. Türkî diller grubu, Altay dil ailesinin Kıpçak koluna aittir. Başkurtça en çok Tatarca, Kazakça ve Nogaycaya yakındır. Keza Doğu Türk dilleri (Altayca, Hakasça vd.) ile de çok ortak özelliklere sahiptir.

Diğer gramer çalışmalarından farklı olarak bu kitap 42 harfli mevcut Başkurt Kiril alfabesiyle verip bazı bölümlerde Türkçe okunuşunu da yazılmış, fakat anlatım Türkçedir. Türkiye’de Çağdaş Türk Lehçelerini kendi alfabesiyle okutup zamanla kurulacak bu bilimsel çalışma köprüleri ile ortak değerler ve kültüre sahip olduğumuz devlet ve toplulukları daha iyi tanımamızı sağlayacaktır. Bu dillerin yazılı ve sözlü edebiyatı var, edebî dili ve diyalektleri var. Bu dillerde eğitim veriliyor, gazeteler, dergiler, edebiyat eserleri basılıyor. Başkurt gazetelerini, edebiyat eserlerini matbu olarak veya internetten okumak isteyen biri Kiril alfabesini bilmelidir. Bu kitap bugünkü kullanılan alfabeye yazılmış Türkiye’deki nadir çalışmalardan biridir.

Başkurt dilinin tarihi, ağızları, morfolojisi, fonolojisi hakkında önemli bilgiler ihtiva Edebiyatları ve Türkoloji bölümlerinde Kuzey-Batı Kıpçak grubu Başkurt dili alanında büyük bir boşluğu dolduracağına inanmaktayız. Bu değerli eseri 2. baskısını yaparak bize sunan, İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. İsmet Biner’e de teşekkür ederiz.